

Henryk DŹWIGOŁ
Politechnika Śląska
Wydział Organizacji i Zarządzania

WARSZTAT BADAWCZY W NAUKACH O ZARZĄDZANIU

Streszczenie. W artykule przedstawiono założenia do budowy warsztatu badawczego w naukach o zarządzaniu. Omówiono kierunki rozwoju metod i technik badawczych w naukach o zarządzaniu. Scharakteryzowano proces badawczy i metodykę badawczą. Szczególną uwagę zwrócono na powiązanie nauki i praktyki w procesie zarządzania oraz triangulację metod badawczych. Podkreślono, że badań naukowych nie należy rozpoczynać w przypadku, gdy stawiane pytania są społecznie bez znaczenia czy wręcz zbyt proste, by być tematem badań.

Słowa kluczowe: metody badawcze, proces badawczy, metodyka badawcza.

RESEARCH TOOLS IN MANAGEMENT SCIENCE

Summary. The following article presents assumptions for elaborating a set of research tools to be used in management science. The author of this paper described trends in the development of research methods and techniques in management science. A research process and research methodology were characterised. A particular emphasis was placed on combination of science and practice in the management process, as well as triangulation of research methods. It was underlined that scientific research should not be initiated in case where the questions asked are meaningless in the social context or too simple to be a subject of research.

Keywords: research methods, research process, research methodology.

1. Wstęp

Celem nauk o zarządzaniu jest ciągle odkrywanie lub formułowanie nowych metod i technik badawczych. Zarządzanie towarzyszy człowiekowi od początku jego istnienia. W praktyce jest ono wykorzystywane codziennie, przez każdą istotę ludzką. W naukach

o zarządzaniu bardzo łatwo buduje się „nowe teorie”, którym brak jest dostatecznej weryfikacji. Szybkie wprowadzanie w przedsiębiorstwach nowych rekomendowanych koncepcji i metod zarządzania, także ich szybkie porzucanie często prowadzi do negatywnych zmian organizacyjnych. Trudno jest określić przyczynę nieefektywności stosowanych metod. Czy przyczyną niepowodzenia była nieadekwatność metody w stosunku do procesu zarządzania czy może nieumiejętne jej wdrażanie [17, s. 21-24]. Badania naukowe nie powinny opierać się tylko i wyłącznie na metodach badań ilościowych. Te ostatnie powinny być wykonywane wtedy, jeżeli badacz ma poczucie, że dobrze rozumie naturę zjawiska i czynniki, które nim rządzą. W związku z tym można powiedzieć, że metody badań ilościowych powinny służyć badaczowi do zmierzenia zakresu występowania zjawisk i w które badacz ma głęboki wgląd.

Wyniki badań uzyskiwane w trakcie procesu badawczego w zakresie nauk o zarządzaniu powinny znajdować praktyczne zastosowanie. Jeżeli wymóg ten nie zostanie spełniony, nauki o zarządzaniu będą narażone na zarzuty bycia nauką niższej rangi [12, s. 59]. Uzyskanie wartościowych wyników badań jest również zależne od umiejętności badacza wyboru i posługiwania się metodami badawczymi [18]. Nauki o zarządzaniu nie mają jednoznacznego kryterium prawdy i fałszu [7, s. 125].

W artykule autor stara się przedstawić założenia do budowy warsztatu badawczego w naukach o zarządzaniu.

2. Kierunki rozwoju metod i technik badawczych w naukach o zarządzaniu

Badania naukowe stanowią złożone procesy prowadzące do rozwiązania określonego problemu. Ich wynik może przybrać postać stricte poznawczą, jednakże mogą być również realizowane na potrzeby konkretnych celów praktycznych. Prace naukowe realizowane we wszystkich dziedzinach składają się ze stałych elementów, jakimi są: analiza i synteza. Wkład poszczególnych elementów jest zależny od charakteru badanych zjawisk.

Metodami naukowymi, właściwymi dla nauk o zarządzaniu są metody badań empirycznych. Trzeba podkreślić, że należy zastosować właściwe metody, które pozwolą zweryfikować hipotezy badawcze i odpowiedzieć na pytania badawcze. Źródłem hipotez badawczych czy podstawą formułowania pytań badawczych powinny być metody dedukcyjne, myślenie analogiczne i wreszcie intuicja. Prowadzenie prac badawczych w obszarze nauk o zarządzaniu wymaga większej dyscypliny badawczej od np. wspomnianej intuicji [14, s. 19-20].

W ostatnich latach metody i techniki badawcze podlegają intensywnym przemianom i rozwojowi. W naukach o zarządzaniu mamy do czynienia ze zmianami związanymi z odchodzeniem od myślenia tradycyjnego do myślenia kombinacyjnego. Myślenie

tradycyjne opiera się na standardowych schematach, które sprowadzają się do wyznaczania i dzielenia celów na główne i szczegółowe, budowania systemów kontroli celów i ich formalizacje.

Metody i techniki badawcze w naukach o zarządzaniu mają na celu poznawanie reguł i zasad rządzących organizacjami oraz zmianę tych organizacji na lepsze. Metodę definiować można jako świadomy i konsekwentny sposób postępowania czy też działania badacza warunkujące osiągnięcie zakładanego celu. Technika natomiast może zostać zdefiniowana jako instrument, narzędzie, które służy do rozwiązywania pojawiających się problemów. W praktyce jednak rozróżnienie metody i techniki nie jest jednak sprawą prostą.

Bez względu jednak czy zastosowana zostanie metoda czy technika badawcza, badacz zawsze użyć musi określony proces badawczy. Proces badawczy składa się z wielu elementów, które powinny zostać starannie zaplanowane bazując na ciągłych wyborach dokonywanych w trosce o rzetelność i wiarygodność wyników badań [1].

Istotą procesu badawczego jest sformułowanie problemu badawczego, którym ustala się cele badawcze, czyli to, co chcemy osiągnąć w toku badania.

W myśl podejścia holistycznego, zjawiska tworzą układy całościowe. Postrzeganie organizacji w sposób całościowy jest cechą myślenia systemowego. Dlatego też konieczne jest zastosowanie metodologii systemowej, która wymaga wspólnego w sensie holistycznym projektowania działań [15, s. 29], których efektem będzie zbudowanie odpowiedniej metodyki badawczej.

Chcąc uniknąć omyłek związanych z błędnie opracowanym narzędziem służącym do gromadzenia danych, należy przeprowadzić pilotaż. Badania pilotażowe, zwane inaczej badaniami wstępnymi są wykonywane przed badaniami zasadniczymi w przypadku, gdy badany problem, proces, zjawisko czy mechanizmy właściwe dla danej zbiorowości, lokalizacji, przedmiotu, społeczeństwa są zgłębione w niewielkim stopniu, czyli są po prostu mało znane [22]. Takie badania są często przeprowadzane na małą skalę i stanowią pierwszy kontakt z analizowaną rzeczywistością. Badania pilotażowe pozwalają na zgromadzenie wstępnej wiedzy o badanym zjawisku. Głównym celem przeprowadzania takich badań jest zebranie informacji (w domyśle niepełnych, ponieważ tylko badania zasadnicze pozwalają na zebranie wszystkich potrzebnych danych do zweryfikowania przyjętych tez w pracy), pozwalających na zweryfikowanie obranego kierunku, sformułowanie założeń do pracy czy też sprawdzenie poprawności opracowanego kwestionariusza – w przypadku badań ankietowych. Badania pilotażowe służą także sprawdzeniu przydatności przyjętych metod i narzędzi badawczych do zbadania danego problemu [13, s. 59-61]. Dzięki przeprowadzeniu badań wstępnych badacz zyskuje potwierdzenie lub zanegowanie co do przyjętych wcześniej powiązań między badanymi zjawiskami.

Badania pilotażowe umożliwiają również selekcję zgromadzonych informacji; powodując tym samym odrzucenie informacji mało istotnych z punktu widzenia badanego problemu lub takich, które nie występują w danym środowisku czy populacji. Prócz sprawdzenia

poprawności opracowanego kwestionariusza można również uzyskać wiedzę na temat czasu trwania badań zasadniczych czy miarodajnej wielkości próby losowej [22].

Przeprowadzenie badań pilotażowych wydaje się być koniecznością w przypadku, gdy [10, s. 58-59]:

- obszar badań jest zgłębiany po raz pierwszy,
- w badaniach są wykorzystywane całkowicie nowe metody i narzędzia,
- istnieje prawdopodobieństwo, że przyjęte w badaniach założenia nie mogą być zachowane.

We współczesnych naukach o zarządzaniu istotną rolę odgrywają postulaty eklektyzmu metodologicznego [16, s. 189], w ramach którego metody badawcze dzielone są na metody indukcyjne i dedukcyjne [9, s. 93-102]. W zarządzaniu ponadto nie ma jednoznacznych czy ostatecznych konkluzji i twardej wniosków, które mogą być upozorowane na niewzruszone uniwersalne prawa. Każde analizowane zjawisko czy problem są bowiem wyjątkowe i mogą mieć kilka rozwiązań, dodatkowo szybko tracących aktualność [6, s. 223]. Dlatego też uznaje się, że wiedza z zakresu nauk o zarządzaniu ma charakter: nieuniwersalny, nieprzybliżony, niepewny. W związku z tym, w prowadzeniu badań naukowych w szczególności w zakresie nauk o zarządzaniu należy kierować się: jasnością, unikać stwierdzeń mętnych i stwarzających jedynie pozory naukowości [6, s. 113]. Badacz musi kierować się zasadą intersubiektywnej sprawdzalności. W myśl tej zasady wyniki cudzych badań należy weryfikować i sprawdzać [16, s. 98].

3. Proces badawczy a metodyka badawcza

W celu omówienia metod, za pomocą których możliwe jest prowadzenie badań naukowych z zakresu dyscypliny nauk o zarządzaniu należy najpierw zdefiniować podstawowe pojęcia. Należy do nich zaliczyć metodykę badawczą, proces badaczy czy klasyfikację metod badawczych. Metodykę można również zdefiniować jako przemyślany sposób działania, który daje możliwość osiągnięcia założonego celu [18] czy jako całość postępowania badacza, który zmierza do rozwiązania postawionego problemu badawczego. Przez metodę rozumie „system założeń i reguł, które umożliwiają takie uporządkowanie teoretycznej lub praktycznej działalności, aby możliwe było osiągnięcie świadomie postawionego celu” [19].

Biorąc po uwagę przedstawione powyżej rozważania należy zidentyfikować cechę, która będzie odróżniać metodę od innego, świadomego i celowego działania. Cechą tą jest procedura badawcza czy też proces badawczy. Na procedurę badawczą składają się:

- wybór problemu badawczego,
- sformułowanie hipotez,

- planowanie badań,
- realizacja badań,
- zbieranie danych,
- opracowanie danych,
- analiza danych,
- prezentacja wyników badań.

Właściwie przygotowany proces badawczy umożliwia uzyskanie wartościowych, pod względem naukowym, wyników.

Metodykę można zdefiniować jako zbiór sposobów, reguł, zasad dotyczących wykonywania danej pracy. Należy zastanowić się jednak nad specyfiką metodyki nauk o zarządzaniu. Wnioskowanie o słabej kondycji metodologicznej nauk o zarządzaniu są jednak przesadzone. Należy zauważyć, że wśród metod, które stosowane jest w naukach o zarządzaniu zidentyfikować można zarówno metody specyficzne tylko i wyłącznie dla zarządzania, jak i inne, zapożyczone z warsztatów innych nauk. Metody zapożyczone odnoszą się przede wszystkim do poznawania organizacji i zarządzania, metody własne zarządzania natomiast koncentrują się na kształtowaniu organizacji i systemu kierowania.

Do przykładowych metod związanych z poznaniem organizacji i zarządzania zaliczyć można metody: ankietową, obserwacji, etnologiczne, paraeksperymentalne, dokumentacyjne.

Nowe metody bardzo często są sprzedawane przedsiębiorstwom w formie koncepcji jako produkt marketingowy, podczas gdy ich efektywność stosowania u niektórych naukowców budzi fundamentalne wątpliwości. Należy jednak stwierdzić, że pomimo uwag krytycznych nauki o zarządzaniu ich metodyka i metody prowadzą do wzrostu efektywności, a także konkurencyjności przedsiębiorstw. Warto jednak zauważyć, że metody zarządzania nie są i nie mogą być uniwersalne. Metody te muszą zmieniać się wraz z upływem czasu, tak jak z tym upływem zmienia się przedsiębiorstwo.

4. Nauka i praktyka

Istnieje znaczny związek między nauką a praktyką. Wynika on z faktu, że prowadzone badania naukowe zawsze lub w dużym stopniu są wywoływane i prowadzone przez wystąpienie jakiegoś problemu czy zjawiska w rzeczywistym świecie. Biorąc pod uwagę istniejący związek między nauką a praktyczną działalnością człowieka, nauki czy też badania podzielić można na nauki: teoretyczne, praktyczne.

Nauki teoretyczne dążą do poznania światów przyrodniczego i społecznego, bez stawiania pytania, w jaki sposób wyniki badania będą wykorzystywane przez człowieka w jego działalności. Badania praktyczne natomiast są z góry ukierunkowane na rozwiązanie czy też

opisanie jakiegoś problemu, zjawiska występującego w praktyce. Dlatego też warstwie praktycznej musi towarzyszyć warstwa teoretyczna i na odwrót.

Celem dyscypliny nauk o zarządzaniu jest służenie praktyce życia gospodarczego i społecznego przez [11, s. 59]:

- dostarczanie wzorców efektywnych rozwiązań z obszaru organizacji i zarządzania,
- dostarczania metod implementacji tych wzorców.

Nauka i związane z tym prace badawcze są coraz mocniej związane z praktyką gospodarczą niż kiedyś [8, s. 63-65], dlatego konieczne jest, aby realizowane w ramach dyscypliny nauk o zarządzaniu prace badawcze obejmować zarówno w ujęcie teorii, jak i praktyki. Warto zauważyć, że nauki o zarządzaniu powstawały i zmieniały się zgodnie ze zmianami zachodzącymi w gospodarce, a więc rozwijały się w odpowiedzi na jej potrzeby. Rozwój gospodarki powodował i powoduje powstawianie coraz bardziej złożonej rzeczywistości i przestrzeni, w której funkcjonują przedsiębiorstwa. Źródła powstania nauk o zarządzaniu można więc uznać za typowo praktyczne. Im bardziej złożone życie gospodarcze i społeczne, tym bardziej złożone i zmienne stają się warunki działań gospodarczych i społecznych. W efekcie, w praktyce coraz bardziej potrzebna staje się nauka.

Niestety głównym minusem związanym z naukami o zarządzaniu jest nietrwałość stawianych twierdzeń. Wynika ona między innymi z tego, że [3, s. 57]:

- obiektem badań są najczęściej zmienne zmieniające się w czasie np.: pod wpływem zmiany warunków działania, atmosferycznych, prawnych, społecznych, środowiskowych itd.,
- obiekty badawcze (np.: przedsiębiorstwa) są bardzo zróżnicowane i złożone,
- konieczne jest uwzględnianie czynników o charakterze jakościowym, są one trudno mierzalne,
- proponowane i stosowane metody są różnie oceniane przez teoretyków i praktyków, w zależności od okresu historii,
- problemy z weryfikowalnością wyników badań,
- mają charakter normatywny,
- weryfikacja twierdzeń następuje dopiero przez wdrożenie wyników badań do praktyki.

Mimo powyżej przedstawionej nietrwałości, w procesie zarządzania przedsiębiorstwem XXI wieku współpraca nauki z praktyką powinna mieć strategiczny charakter.

Nie istnieje uniwersalizm opracowanych koncepcji, rozwiązań problemów w naukach o zarządzaniu. Często osiągnięte wyniki badań są możliwe do zastosowania tylko i wyłącznie w pojedynczych przypadkach.

Nauki o zarządzaniu we współczesnej gospodarce stanowią bardzo często klucz do rozwoju i osiągnięcia konkurencyjności przedsiębiorstw.

5. Triangulacja metod badawczych

Nauka o zarządzaniu charakteryzuje się tym że, ma w sobie wiele nurtów, podejść, teorii oraz szkół. W naukach społecznych błędem jest wykorzystywanie w prowadzonych badaniach tylko i wyłącznie jednej metody badawczej, właściwej dla danego przedmiotu badań. Wybór zawsze jest pochodną problemu badawczego, czyli w zależności od tego, co chce się zbadać, podejmuje się decyzję, jak najlepiej to zbadać [4, s. 97]. Oparcie badań tylko na jednej metodzie badawczej nie budzi zaufania co do wniosków końcowych, płynących z pracy. Dodatkowo, jeżeli za wykorzystywaną w rozprawie metodę badawczą przyjąć analizę literaturową, to prace o charakterze badawczo-naukowym byłyby pracami stricte teoretycznymi. Chcąc uwiarygodnić przeprowadzane badania, należy zastosować tzw. triangulację metod badawczych, która pozwala na: poznanie zjawiska w szerszym ujęciu, wzrost jakości przeprowadzanych badań i zmniejszenie błędów pomiaru. Triangulacja oznacza zastosowanie zróżnicowanych metod badawczych. Jej istotą jest zastosowanie dwóch lub więcej metod, na bazie których można porównać otrzymane wyniki i wyciągnąć wnioski płynące z zastosowanych metod. Dobrą praktyką jest łączenie metod jakościowych z ilościowymi [4, s. 97]. Triangulacja charakteryzuje, bada i analizuje rzeczywistość w wielu różnych wymiarach.

Nauka dzieli się na ujęcia nomotetyczne i idiograficzne. Do zbadania tego samego zjawiska można zastosować oba podejścia [2, s. 66-75]. Jego opinia jest pewnego rodzaju odejściem od fundamentalizmu metodologicznego, który opierał się na braku możliwości zastosowania różnych metod badawczych do analizy tego samego zjawiska. Triangulacji nie należy traktować w sposób swobodny, stosowane metody nie mogą być dobierane losowo [16, s. 107].

Każdy z powyżej przytoczonych rodzajów triangulacji pozwala na zachowanie pewnej obiektywności i rzetelności wnioskowania. Warto zaznaczyć, że zastosowanie triangulacji w badaniach prowadzi do uogólnień analitycznych, a nie statystycznych, przez co nie jest możliwe rozciągnięcia wniosków na całą populację, czyli generalizowanie wniosków [5, s. 85-98]. Triangulacje danych oraz metodologiczna jest częściej wykorzystywana w badaniach niż badacza lub teorii [4, s. 98]. W ramach triangulacji łączy się ze sobą metody pokrewne, które wzajemnie się uzupełniają. Stosuje się je w czterech grupach [5, s. 101-156]: obserwacji, wywiadu, analizy tekstu, analizy artefaktów.

Triangulację można scharakteryzować jako proces urzeczywistniania zjawiska analizowanego w świecie społecznym. W tym przypadku przez urzeczywistnianie należy rozumieć zastosowanie trzech procesów [5, s. 81,95]:

- tworzenie raportu badawczego, który wymaga wykazania wyników i danych ilościowych,

- zastosowanie procedur badawczych zależnych od wykorzystanej metody badawczej
- dokonywanie analizy, przy zachowaniu niezbędnych procedur analitycznych.

Triangulacja przede wszystkim jest stosowana w celu wzmocnienia wiarygodności zastosowanych metod jakościowych w badaniu [20, s. 16], które przysparzają wielu pytań dotyczących realności analizowanej rzeczywistości [5, s.78-85]. Ma to swój związek z przeprowadzaniem badań w terenie, triangulacją danych, testowaniem otrzymanych wyników czy właściwym doбором próby badawczej. Triangulacja należy do heurystycznych narzędzi badawczych [5, s. 85], to stosując ją należy pamiętać, że zawsze któraś z metod powinna być podstawową, a kolejne ją wspierającymi. Jeżeli badacz decyduje się na połączenie, w realizowanych przez siebie badaniach, metod jakościowych z metodami ilościowymi, to musi również zastosować właściwy porządek ich wykorzystania.

6. Zakończenie

Tworząc naukę, definiując problem badawczy trzeba mieć umiejętność myślenia teoretycznego, uogólniającego, które pozwala na uwolnienie się od przykładania zbyt dużej uwagi co do szczegółów, poszczególnych niuansów. Nauka skupia się na badaniu grup obiektów, wielu faktów i procesów oraz zjawisk często powtarzalnych. Należy nie poświęcać całej swojej uwagi niepowtarzalnym zjawiskom czy pojedynczym podmiotom. Fundamentem każdej nauki jest teoria, stanowiąca opis rzeczywistości. Część badaczy przez kryterium nowości rozumie oryginalność badań. Badania naukowe powinny wiązać się przede wszystkim z poszukiwaniem wyjaśnienia dla danego zjawiska, co w późniejszym etapie prowadzi do odkrycia nowej prawdy naukowej. W naukach o zarządzaniu przez badania naukowe zmierza się do zgłębienia nowych prawidłowości, metod czy sposobów na wzrost efektywności zarządzania. Problemem jest nadprodukcja badań i publikacji, które mają charakter niepełnowartościowy lub bezwartościowy [16, s. 321].

Badań naukowych nie należy rozpoczynać w przypadku, gdy stawiane pytania są społecznie bez znaczenia czy wręcz zbyt proste, by być tematem badań.

Bibliografia

1. Babbie E.: Badania społeczne w praktyce. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2005.

2. Chępa S.: Kwalifikacje kadr kierowniczych przedsiębiorstw przemysłowych. Kierunki i dynamika zmian, „Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu”, nr 996, „Monografie i Opracowania”, nr 155, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej, Wrocław 2003.
3. Jokiel G.: O celach nauki organizacji i zarządzania, [w:] Jagoda H., Lichtarski J. (red.): Nowe kierunki w zarządzaniu przedsiębiorstwem-celowość, skuteczność, efektywność. Wrocław 2006
4. Kostera M.: Antropologia organizacji. Metodologia badań terenowych. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2003.
5. Konecki K.: Studia z metodologii badań jakościowych. Teoria ugruntowana. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2000.
6. Koźmiński K.A.: Zarządzanie w warunkach niepewności. Poradnik dla zaawansowanych. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2004.
7. Koźmiński K.A.: Reaktywacja. Poltext, Warszawa 2011.
8. Koźmiński K.A.: Tradycyjna antymonia nauki i zarządzania. Nauka 2000, nr 1.
9. Matejun M.: Metoda badania przypadków w naukach o zarządzaniu. Ekonomika i Organizacja Przedsiębiorstwa, nr 10/2011.
10. Rószkiewicz M.: Metody ilościowe w badaniach marketingowych, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2002.
11. Lichtarski J.: O endogenicznych barierach rozwoju nauk o zarządzaniu, [w:] Dynamika zarządzania organizacjami. Paradygmaty - Metody - Zastosowania: księga pamiątkowa wydana z okazji 50-lecia pracy naukowej prof. zw. dr. hab. Jerzego Rokity, Akademia Ekonomiczna w Katowicach, Katowice 2007.
12. Nogalski B., Rutka R.: Kluczowe kwestie współczesnego rozwoju nauk o zarządzaniu w Polsce, [w:] Współczesne kierunki nauk o zarządzaniu. Księga jubileuszowa z okazji 50-lecia pracy naukowej i dydaktycznej Profesora Jerzego Rokity. Górnośląska Wyższa Szkoła Handlowa w Katowicach, Katowice 2007.
13. Nowak S.: Metodologia badań społecznych. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007.
14. Niemczyk J.: Metodologia nauk o zarządzaniu, [w:] Podstawy metodologii badań w naukach o zarządzaniu. Redakcja naukowa Wojciech Czakon, Oficyna a Wolters Kluwer business, Warszawa 2011.
15. Rokita J.: Charakterystyczne cechy nauk o zarządzaniu, [w:] Współczesne kierunki nauk o zarządzaniu. Księga jubileuszowa z okazji 50-lecia pracy naukowej i dydaktycznej Profesora Jerzego Rokity. Górnośląska Wyższa Szkoła Handlowa w Katowicach, Katowice 2007.
16. Sułkowski Ł.: Epistemologia w naukach o zarządzaniu, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2005.
17. Sudol S.: Nauki o zarządzaniu. Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2012.

18. Sudół S.: Nauki o zarządzaniu. Węzłowe problemy i kontrowersje. Dom Organizatora TNOiK, Toruń 2007.
19. Sztumski J.: Wstęp do metod i technik badań społecznych. Wyd. Śląsk, Katowice 2005.
20. Shah S., Corley K.: Building Better Theories by Bridging the Qualitative-Quantitative Divide. "Journal of Management Studies" 2006, vol. 43, no. 8, p. 1830; Czakon W.: Mity o badaniach jakościowych w naukach o zarządzaniu. „Przegląd Organizacji”, nr 9 2009.
21. Sułkowski Ł.: Etos nauk o zarządzaniu, [w:] Kierunki i dylematy rozwoju nauk i praktyki zarządzania przedsiębiorstwem. Praca zbiorowa (pod red.): H. Jagody i L. Lichtarskiego, Uniwersytet Ekonomiczny, Wrocław 2010.
22. <http://mfiles.pl/pl>, 22.07.2013.

Abstract

Research methods and techniques employed within the management science are destined to investigate rules and principles that govern and improve all organisations. A method shall be understood as a conscious and consistent course of action or activities pursued by a researcher, that are prerequisites for reaching an assumed aim. On the other hand, a technique shall mean an instrument or a tool destined to solve occurring problems. In practice, however, making a distinction between a method and a technique is not simple.

New methods are frequently sold to companies as a marketing product in the form of a concept, whereas some scientists regard their effective employment as considerably doubtful. Nonetheless, it should be noted that in spite of unfavourable opinions, the management science and its method result in increased effectiveness and competitiveness of companies.

Theoretical science aims to comprehend natural and social worlds, without posing any questions as to the way the research results should be used by people in their activity. On the other hand, practical research focuses, in principle, on solving or defining an actually occurring problem or phenomenon. That is why, the practical background needs to be supplemented by theoretical foundations, and vice versa. Willing to legitimize the carried-out research, one should have recourse to, so-called, triangulation of research methods, which allows to investigate a phenomenon in a broader context, improve quality of the research being done and reduce measurement errors. Within the scope of social science it is erroneous to employ, for the sake of research being done, just one research method, relevant to a given research subject.